

[Marinus Larsen.]

lovforslaget til hurtig og velvillig behandling og til vedtagelse i det høje ting.

Henry L. W. Jensen: Den sidste ærede taler var inde på at ønske den højtærede handelsminister til lykke med den store tilslutning, forslaget havde fået i det andet høje ting. Jeg har kun i aviserne set, hvad der er foregået, referatet af forhandlingerne i folketinget er ikke nået til landstinget endnu. I aviserne står der ganske vist, at handelsministeren udstrålede glæde og taksigelse for det gode resultat i det andet høje ting, men ser man rent objektivt på det, kan man vist roligt sige, at tilslutningen var ikke så overvældende, som den ærede socialdemokratiske ordfører gerne vil gøre det til. Tværtimod, man har placeret denne lov netop på det sted, hvor den bør placeres, placeret den som en socialdemokratisk lov.

Den socialdemokratiske ordfører mente også, man skulle vente for at se virkningerne af loven. Vi har imidlertid haft denne lovgivning i 20 år, har altså her i landet gennemlevet en 20-årig restriktionsperiode, som i virkeligheden deler sig i tre forskellige faser. Den første indledtes med verdensdepressionen i 1930, arbejdsløsheden bredte sig, og landene begyndte med deres bestræbelser for selvforsyning ved importbegrænsning og ved udvidelse af eksporten, to ting, som i virkeligheden ikke kan forenes. Forsøget med at oprette varedirektoratet var den første lovforanstaltning med det formål at rette valutaen op og at foretage de foranstaltninger, som man dengang mente var nødvendige for at bekæmpe arbejdsløsheden. I denne periode, i hvilken varedirektoratet blev oprettet og udbygget, indførte man kontingentlister og handelsaftaler for de varers vedkommende, man gerne ville af med, eller som man gerne ville have; men man fik som regel de varer, man nødigt ville have — det er en af de dårlige sider ved disse handelsaftalesystemer.

Når man taler om arbejdsløshed i forbindelse med vareforsyningsloven, er der imidlertid en ting, man ikke må glemme: at den største arbejdsløshed, vi har haft her i landet, har vi, såvidt jeg ved, haft i begyndelsen af vareforsyningslovens tid, i 30'erne. 30'ernes periode var den periode, hvor en generation af de unge nationaløkonomer,

som regerer en del af dette land, troede på planøkonomien, det, som vi, der tilhører en anden opfattelse, betegner som tvangsøkonomi, en økonomi, der har sin fulde blomstring bag jerntæppet. Vi fik samtidig med denne administrationslov en udpræget kontoradministration, der havde en handelsfjendtlig tendens. Det er der ikke noget at gøre ved, men handelen kan man ikke bekæmpe, den vil eksistere og har eksisteret hele den menneskelige historie igennem. Man udbyggede dette importsystem med et tildelingssystem med bevillinger, der var fyldt med vilkårligheder for det danske handelssamfund.

Nu er forholdet det, at hele systemet ikke foregår offentligt, der hviler tværtimod en fortrolighed over alt, hvad der foretages, hvorved det bliver uhyre vanskeligt at sætte ind med kritik på områder, hvor der virkelig burde sættes ind, fordi de importører og erhvervsdrivende, det går ud over, meget nødig beklager sig over dårlig behandling for at undgå yderligere fortræd. Der er iøvrigt her et forhold, der gør, at man kommer til at spekulere lidt over retssikkerheden her i landet. Man har under vareforsyningsloven oprettet særlige ankenævns og særlige ankesdomstole, som man kan indbringe sine klager for. Nu er særdomstole en uskik; det er en stor fejl, at man laver særdomstole, og efter min formening er det en fejl, man har begået, at sætte højesteretsdommere til at deltage i erhvervsadministrationen. Det er at blande administrationsforhold sammen med de selvstændige domstole, for hvilke enhver skulle have ret til at indbringe sine sager og få dem behandlet uden at risikere, at der begås uret.

Den første periode af valutacentralens udvikling ebbede ud i begyndelsen af 1938—39, forholdene medførte betydelige forbedringer på det økonomiske område, og man nåede så langt, at man fik en virkelig importfriliste — man fik $\frac{2}{5}$ af den danske import og halvdelen af korn- og foderstoffer, regnet efter 1931s import, frigivet på det tidspunkt.

Så kom krigen og dermed den regulering, som krigen medførte, idet man ikke alene fik importforbud, men også eksportforbud. Hele erhvervslivet blev sat under kontrol. Vi fik i denne periode vore handelsaftaler ændret til clearingaftaler; det internatio-